

ANALIZA: MILOSEVICEVE PREOSTALE OPTUZNICE

Author: Mirko Klarin

Zasto je potrebno toliko vremena da bi se podigla optuznica protiv Milosevica za zlocine u Hrvatskoj i Bosni i kada ce je haski tuzioci privesti kraju?

Kada je 27. maja 1999. saopstila da je tadasnjeg predsednika SRJ i cetvoricu njegovih saradnika optuzila za zlocine protiv covecnosti za Kosovu, tadasnji tuzilac Luiz Arbur naglasila je kako to, nikako, "nije njena poslednja rec o odgovornosti Slobodana Milosevica".

Ocekivalo se, zato, da ce Arbur svoj trogodisnji boravak u Hagu "krunisati" ili tako sto ce kosovsku optuznicu prosiriti ukljucivanjem najtezeg zlocina - genocid - ili podizanjem hrvatske i bosanske optuznice protiv Milosevica. Nista od toga se, medjutim, nije dogodilo do novembra 1999 kada je Luiz Arbur presla na duznost sudije Vrhovnog suda Kanade.

Njena naslednica na polozaju glavnog tuzioca, Karla Del Ponte, je po dolasku u Hag u vise navrata najavila da je podizanje novih optuznica protiv tadasnjeg predsednika SRJ "samo pitanje vremena." Meseci su, medjutim, prolazili, okoncana je cak i Miloseviceva trinaestogodisnja vlast, a optuznice i dalje nema.

U vreme kada se povecavaju aktivnosti Haskog tribunala, ovo neispunjeno obećanje dozivljava se kao anomalija, nespretna i za mnoge neoprostiv promasaj, koji izlaze Tribunal nepotrebnim kritikama. Kako je kosovska optuznica podignuta tokom trajanja kosovskog sukoba, dok za Hrvatsku i Bosnu nema optuznica devet odnosno deset godina od pocetka tih konflikata?

"I sama postavljam ta pitanja mojim istraziteljima!" - odgovorila je Dnevniku Tribunala prosle sedmice Karla Del Ponte. Jedno od mogucih objasnjenja, rekla nam je tom prilikom Del Ponte, jeste taj sto se istrazitelji nisu preterano zurili da zavrse te istrage... "jer nisu mogli da predvide da ce Milosevic ne samo izgubiti vlast, vec biti i uhapšen."

Dalje, objasnjava Del Ponte, istrazitelj je donekle promenio dosadasnju strategiju i izlazi sa optuznicama samo kada je "sudjenje spremno", tako da nakon hapsenja optuzenog ne mora vise da istrazuje.

Ovo nije puki izgovor tuzioca, u ciju odlucnost ne treba sumnjati kada je u pitanju podizanje optuznica. Za istrazitelja i tuzioca suda ovo sudjenje predstavlja najkriticniji i gotovo sigurno najkomplikovaniji proces koji je ikada vodjen u okviru Medjunarodnog krivicnog suda za bivsu Jugoslaviju.

Milosevic je tokom ratova u Hrvatskoj i Bosni, bio predsednik Srbije - tako da komandni lanac i njegova de jure odgovornost nisu bili tako ocigledni kao sto je to u slucaju Kosova. U toku sukoba na Kosovu on je bio na vlasti, u svojstvu predsednika drzave, vrhovnog komandanta armije i sefa republicke i savezne policije.

U toku prethodnih ratova, Srbija nije formalno ucestvovala u ratu. Ukoliko su oruzane snage bivse socijalisticke federacije ili snage sadasnje federacije (Jugoslovenska narodna armija i Vojska Jugoslavije) pocinile zlocine u Hrvatskoj i Bosni, de jure odgovornost nalazi se u rukama lidera Jugoslavije, a ne Srbije. U tom slucaju odgovornost bivseg predsednika bazira se na dokazima o njegovim de facto i de jure ovlascenjima.

Kako je nekadasnji tuzilac Tribunala Luiz Arbur ukazala u vreme podizanja kosovske optuznice, poteskoce sa kojima se suocava istraga o komandnom lancu i kontroli su znatne [Pogledajte Dnevnik Tribunala broj 127, Maj 24-29, 1999.godina]. "Dokazi nisu vidljivi niti tako lako dostupni", rekla je ona. "Potrebna je

sofisticirana istraga takve odgovornosti da bi se stekao pravi uvid o vojnim, paravojnim i politickim strukturama i da bi se razumelo kako funkcionise komandni lanac".

Naravno, lekcije prethodnih slucajeva u bivsoj Jugoslaviji i Ruandi ukazale su tuziocu na vaznost razumevanja kako u praksi funkcionise komandni lanac.

"Komandna struktura na papiru ili po zakonu ne mora nuzno odgovarati realnosti", primetila je Arbur. "Istraga se mora baviti svim ovim pitanjima u skladu sa standardima koji se primenjuju u kriminalnim slucajevima kako bi se ustanovilo koja je komandna struktura primenjivana u praksi, a koja u realnosti. Za ovo je potrebno neobicno mnogo vremena, energije i sofisticiranosti".

Posmatracima tribunala se ovo moze uciniti cudno, posto vlada misljenje da "svi znaju" o neogranicenoj prirodi Miloseviceve de jure i de facto moci u toku poslednje decenije. Takodje, "svi znaju" o postojanju paralelnog i neformalnog komandnog lanca pomocu kojeg je Milosevic manipulisao armiju, policiju i paravojne formacije u Srbiji kao i lokalne (hrvatske i bosanske) srpske zajednice.

Kada je u maju 1999. objavljena kosovska optuznica protiv Milosevica, cinilo se da je tuzilastvo uspesno desifrovalo funkcionisanje komandnog lanca, ne samo u slucaju Kosova, vec i u Hrvatskoj i Bosni.

"Kao predsednik Srbije u toku ratova u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, Slobodan Milosevic bio je dominantna politicka figura koja je imala de facto kontrolu nad saveznom i republickom vladom. On je takodje bio licnost sa kojom je medjunarodna zajednica pregovarala o mirovnim planovima i sporazumima vezanim za ove ratove" pise u kosovskoj optuznici.

Izmedju 1986 i pocetkom 1990.godine, nastavlja optuznica, on je "postepeno stekao de facto kontrolu savezne, republicke vlade, provincijskih i drugih institucija... i mnogih aspekata politickog i ekonomskog zivota, narocito medija u SRJ". Njegova de facto kontrola nad srpskim, SFRJ, SRJ i drugim drzavnim organima "polazi od njegovog rukovodjenja dvema najvaznijim politickim partijama koje su vladale Srbijom od 1986, a u okviru SRJ od 1992.godine".

Medjutim, Arbur upozorava "transformacija javnog opazaja u sudski proces, koji se odvija po zadovoljavajucim standardima, za krivcna dela u okviru nasih zakonskih odredbi predstavlja znatan prelaz".

Iz cinjenice da, kao sto priznaje Karla del Ponte, kancelarija tuzioca "nije jos spremna da objavi optuznice", moze se zakljuciti da haski istrazitelji jos nisu uvereni da raspolazu sa dovoljno ubedljivih dokaza (recimo iz obavestajnih ili slicnih izvora) ili pouzdanih svedoka (recimo bivskih saradnika nekadasnjeg predsednika) kojima ce van svake razumne sumnje dokazati osnovanost ove analize Miloseviceve de facto moci.

Kada je pocetkom aprila, u odgovoru na optuzbe radi kojih je uhapsen u Beogradu, Slobodan Milosevic napisao da tajne fondove nije koristio za sticanje licne koristi, vec za naoruzavanje i opremanje Srba u Hrvatskoj i Bosni, izvor Dnevinka Tribunala blizak kancelariji tuzioca je rekao da bi to priznanje "moglo da pomogne da se zatvore neke preostale rupe" u pripremi hrvatskog i bosanskog slucaja protiv Milosevica. "Rupe" se, u prvom redu, odnose na ono sto Karla Del Ponte definise kao "njegovu (Milosevicevu) de jure odgovornost... koja nije nuzno povezana sa njegovim polozajem predsednika Srbije."

Karla Del Ponte veruje da ce te optuznice biti okoncane za "nekoliko meseci ili nedelja", a u svakom slucaju pre nego sto Milosevic dodje u Hag. Upitana, prosle sedmice, da li i je i dalje sigurna da ce se Milosevic naci u Hagu do kraja godine, samouvereno je odgovorila: "Apsolutno. Da, potpuno sam uverena i na tome radim".

Mirko Klarin je visi urednik IWPR-a i glavni i odgovorni urednik agencije SENSE.

Location: [Serbia](#)
[Kosovo](#)
[Croatia](#)
[Bosnia and](#)
[Herzegovina](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/analiza-miloseviceve-preostale-optuznice>